Osavallakogudes kasvab vabaühenduste roll lk 3 • Käsitöö- ja omatoodangu laat pildis lk 5

HIIU LEHT

ISSN 1406–4197

Nr 95 (2664) | TEISIPÄEV, 12. DETSEMBER 2023 | hind 1.90€

ERKI PRANNO: "Minu eesmärk on jõuda Eesti koondisesse!" lk 3

Kõrgessaare viinaköögis avatakse Hotell Utoopia

Viscosa Kultuuritehase eestvedajad ostsid neljapäeval Kõrgessaare mõisa viinaköögi ning jätkavad seal majutusasutuse pidamist, lootes samas, et hoonest saab ka kogukonnakeskus.

EIKE MERESMAA

Viscosa Kultuuritehase üks eestvedajatest Marco Pärtel tegi ostutehingu viinaköögi seniste omanike esindaja Kadi Liiviga.

RAUL VINNI

EIKE MERESMAA

Hotell Utoopia hakkab omanike sõnul tegutsema koostöös ettevõtmistega vanas kalatehases, millest paari aastaga on saanud Hiiumaa üks tuntumaid kultuurikeskusi. Kultuuritehase visioon näeb ette ka majutuskohtade loomist, et inimestel oleks parem tulla külastama erinevaid kultuuriüritusi.

„Endiselt jätkame majutusteenuse pakkumisega kindlasti suvisel ajal, võimalusel ka talvel," ütles koos Allan Kooli ja Risto Abeliga maja ostnud **Marco Pärtel**, et eesmärk on muidugi stabiilne teenus. Hoones saab majutada ligi 50 külalist. Eelmine omanik pakkus hoones majutusteenust 20 aastat aktiivselt veel eelmise suveni.

Ostjate plaanid ei piirdu vaid majutusteenusega, vaid 1881. aastal ehitatud maja peab nende sõnul olema ka kogukonna jaoks olemas ning nad on avatud mõtetele, kuidas maja kohalike jaoks paremini ära kasutada.

„Kindlasti ei taha me olla selline majutusasutus, kes ongi ainult turistidele," kinnitas Pärtel. Ühe esimese asjana on plaanis avada kogukonnasaun. Täpne päev on seni veel täpsustamisel – kas laupäev või mõni päev nädala sees. Samuti avatakse endine Ämbribaar ja restoran. Marco Pärteli sõnul on mõtetest läbi käinud ka näiteks bingo- või bridžiõhtute taoliste ürituste korraldamine. „Me tahame, et majast saaks kokkusaamiskoht," ütles Pärtel.

Suuremaid uuendustöid hotellis ette ei võeta.

Juba nädalavahetusel avati koostöös päästeametiga tulevase hotell Utoopia ees tuletõrje veevõtuks mõeldud tiigil liuväli.

Sõru-Triigi laevapilet kallineb

Regionaalminister Madis Kallas on saatnud kooskõlastusringile eelnõu, millega kavatsetakse tõsta Sõru-Triigi parvlaeva liinil sõidukite piletite hindu. Tavapiletite hind suureneb sõiduautode puhul 0,80 euro võrra ehk 9,5 protsenti, muude sõidukite puhul jääb hinnatõus vahemikku 5,9–10 protsenti. Jalgratta- ja reisijapiletite hinnad ei muutu.

Viimati tõsteti piletihindu sel liinil 2016. aastal, kuid kulud on oluliselt kasvanud, eriti kütuse ja palkade tõusu tõttu. Eelnõu selgitab, et piletihindade regulaarne ülevaatamine on vajalik, kuna avaliku teenindamise lepingu alusel makstav toetus sõltub tarbijahinnaindeksist, keskmisest brutopalgast ja kütusehinnast, mis on viimastel aastatel järsult tõusnud.

Sadamatasud on samuti tõusnud ja kui piletitulu seda ei kata, kompenseeritakse lisakulud vedajale riigi poolt. Lisaks on kehtestatud tihedam graafik septembrist aprillini, mis suurendas veomahtu 12 protsendi võrra.

Ministeerium prognoosib, et piletihindade tõus suurendab piletitulu 9500 euro võrra, vähendades ühistransporditoetust samas summas. 2024. aastaks on Sõru-Triigi parvlaevaliinile prognoositud ühistransporditoetuse vajadus ligi 1,6 miljonit eurot, koos hinnatõusuga oodatakse piletitulu kasvu 197 000 euro võrra.

HIIU LEHT

Kärdla kiriku taastamise eestvedaja saab tänumedali

Tallinna piiskopliku toomkoguduse nõukogu otsusel saab Maarja medali ja tänavuse aasta kultuuripreemia laureaadiks ettevõtja, kunstitoetaja ja kirikute restaureerimise aitaja Enn Kunila.

Tema oli eestvedaja ka 2020. aastal taaspühitsetud Kärdla kiriku taastamisel ning propageerib kiriku kasutamist kontserdisaalina.

Kunila tööde ja tegemiste vilju on näha nii restaureeritud kirikuhoonetes kui Eesti kunstipärandit hoidva, laias ilmas tutvustava missiooni kandjana. „Ta on selleks kaasanud oma tarkust, jõudu ja oskusi ning muidugi inimesi, kes tunnevad pühendumuse ära ja tehtu on selgelt nähtav," märkis koguduse nõukogu.

Kunila on ka pikaaegne toomkoguduse nõukogu liige ja kirikute restaureerimise jaoks annetusi koguva Kirikufondi liige.

HIIU LEHT

HIIU LEHT
12. detsember 2023

Erakool iga hinna eest

Hiiumaa Vabakool küsib taas raha. Eelmisel aastal 35 000, seekord on panused tõusnud 50 000 euroni. Esmalt klausliga, et peame saama raha teatud kuupäevaks või muidu… Hiljem juba veidi leebemas sõnastuses.

Vabakooli hädades paistab alati süüdi olevat keegi teine. Eelmisel aastal tuli raha korjata seetõttu, et poliitikute katuserahad ära võeti. Justkui oleks koolil olnud õigustatud ootus. Nüüd olevat süüdi seadusesäte, mida tegelikult ei ole Vabakooli pöördumist vaadanud spetsialistide sõnul olemas. Tahaks kooli teha, aga kõik loobivad justkui kaikaid kodaratesse.

Hiiumaa Vabakooli hapnikukraan asub Kärdla keskväljakul. Vald on toetanud eraharidust suurte summadega vaatamata sellele, et Hiiumaa koolivõrgu analüüs seda vajalikuks ei pea. Volikogu aga peab.

Tekib küsimus, et kui palju maksumaksjate raha on paslik suunata eraharidusse ajal, mil vallas on lapsed, kellel pole lasteaiakohta.

Vald toetab Kõpus asuvat kooli heldelt. Vabakooli koduõppe korraldamiseks anti 15 000 eurot. Ministeerium suhtus sellesse projekti pigem kriitiliselt. Kas sellisel juhul ei peaks ikkagi olema selge ülevaade raha kulutamise otstarbekusest? Vald aga ütleb, et aruandlust kulutatud raha kohta pole nad küsinud ning koolil on aega oma puudusi likvideerida.

Nüüd küsib kool avalikkuselt raha põhjustel, mida pole olemas. See juhtum võiks nüüd küll kellegi otsustaja peas panna lambi põlema, et mida meie rahaga siiski tehtud on?

Juba teist aastat edastab Vabakool sõnumi, et saaks ainult raha kokku ja oleks korras. Paraku ei pruugi asjad kaugeltki korda saada, kui kool ei suuda täita ministeeriumi poolt tehtud ettekirjutusi.

Siis poleks ka vallal enam vaja maksta.

Raul Vinni

50 000 eurot

küsib toetust Hiiumaa Vabakool.

HL

Toimetus:
Avatud E–R kl 9–17
Vabrikuväljak 1, 92411 Kärdla
tel: 463 2199,
e-post: *hiiuleht@hiiuleht.ee*

Kuulutused: **463 2199** *kuulutused@hiiuleht.ee*
Reklaam: **463 2198** *irina.sarapuu@hiiuleht.ee*

Peatoimetaja kt: Raul Vinni
Uudistetoimetaja: Harda Roosna
Küljendaja: Eike Meresmaa
Korrektor: Mirja Soop
Klienditeenindaja: Annika Kibuspuu 463 2199
Klienditeenindaja: Irina Sarapuu 463 2198
Reklaamikujundus: kyljendus@hiiuleht.ee
Tellimine: HL toimetuses ja postkontorites.
Kuulutused, tellimused välismaale: HL toimetuses.
Väljaanne ei vastuta kuulutuste/reklaamide sisu eest.
Väljaandja: Hiiu Meedia OÜ, Vabrikuväljak 1, Kärdla
Trükkija: Printall.
Hiiu Leht on Eesti Meediaettevõtete Liidu liige.

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita.
Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee *või tel 646 3363.*
Kõik ajalehes Hiiu Leht ja selle lisades avaldatud artiklid on autoriõigustega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ja edastamine mis tahes kujul on ilma Hiiu Meedia OÜ kirjaliku nõusolekuta keelatud.

Kojukanne: AS Eesti Post *661 6616, info@omniva.ee*

ARVAMUS

Pisa torn ei lähe otseks pead keerates

ANTTI LEIGRI
Palade kooli direktor
Hiiumaa vallavolikogu haridus- ja noorsootöö komisjoni esimees

Ikka küsitakse, miks Itaaliamaal see ilus Pisa torn küll nii viltu? Hiiumaal on meil omal Tuuletorn, mis valmis varem kui ülikalliks osutunud Kärdla koolimaja või veel hoopis ehitamata lasteaed ja kui see torn on viltu, jo tuul puhus...

Pisa torni teema on hetkel aktuaalseks teinud sama nimekõlaga PISA haridustesti tulemused, kus Eesti õpilased jätkuvalt maailma parimate seas. Hiiumaalt osalesid testis Palade ja Kärdla põhikoolide õpilased, kes saavutasid eriti kõrge tulemuse loodusteaduste valdkonnas. Suur tunnustus ja kvaliteedimärk nende koolide õpetajate tööle.

Hiiumaa haridusvõrgu kohta valmis vallavalitsuse tellimusel analüüs 2022. aasta jaanuaris, mis kinnitas, et kõik on justkui paigas. Mis siiski ei tähenda, et haridus ei oleks pidevas muutumises ühiskonna kaasajastumise laines. Siin ei saa leppida mõne kooli supertulemustega kitsas valdkonnas ja üldistades neid kogu saare haridussüsteemile.

Vajame Hiiumaal haridusvõrku, mis on tugev just sisu, mitte suuruse poolest. Haridusteel on oluline hea start. Nii nagu olümpiavõidule pannakse alus noorte võistlustel, on lasteaedadel tähtis osa 15-aastaste testi tulemuses, mille käigus hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi funktsionaalses lugemises, matemaatilises ja loodusteaduslikus kirjaoskuses.

> Vajame Hiiumaal haridusvõrku, mis on tugev just sisu, mitte suuruse poolest.

Eesmärk – tarkade inimeste saar

Hiiumaa haridusvõrk on mitme sõlmega. Riik panustab gümnaasiumi ja ametikooli, vallal on välja kujunenud haridusasutuste võrk ja erasektor on võtnud meeletult raske ülesande, pidada kooli maailma äärel. Ei saa jääda unistama PISA testi tulemusi tsiteerides, vaja on vaadata tulevikku, sest Hiiumaa areng saab toimida ainult läbi hariduse. Kivistunud „kõik paigas“ haridusasutuste võrk meid üksi edasi ei vii.

Haridusvõrgus on kõige tähtsam õpilane, kes peab saama targemaks. Väga lihtne ülesanne, aga keeruline teostada. Traditsiooniliselt pannakse kõik, ka hariduses, rahalisse mõõtkavasse, paraku hariduses on mõõdupuud mujalgi. Meie eraharidus saarel on hädas ja küsib taas annetusi, vaatamata faktile, et nii Hiiumaa vald kui vanemad kooli ja lasteaia tööd Kõpus toetavad.

Ükskõik, kui kirevalt reklaamitakse erakooli vingeid tegevusi, on akadeemiline paratamatus õpetada ja õppida ehk iga päev pingutada ja ennast ületada. Iga lapse hariduse eest vastutab lõpuks omavalitsus, kelle kujundada on eesmärk – teha Hiiumaast tarkade inimeste saar.

Koolimaja ei õpeta, seda teevad õpetajad

Saame tunda rõõmu selle üle, kui tublid ja andekad on meie õpetajad lasteaedades ja koolides. Õpilast õpetavad õpetajad, kes kõik täna on Hiiumaal nii palju väärt, et neile võiks jõulupreemiat maksta. Tulevikku vaadates võiksime saavutada olukorra, kus ei ole vahet, kas õpetad Kõpus või Kärdlas, iga õpetaja on Hiiumaa koolis tööl ja hinnatud ning koolid ei võitle omavahel laste pärast (kuigi Palade koolil läheb selles konkurentsis hästi). See on hariduselus kindlustunne, mida vajame ja mida isegi ametiühing ei suuda streikima agiteerides tagada.

Pisa torn Itaalias on viltu ja pead keerates otseks see ei lähe. Järgmisel PISA testil tahame, et Hiiumaa kõigi koolide õpilastel läheks veelgi paremini. Selleks käime ajaga kaasas ja lepime kokku, et mõistlikult kasutatud raha hariduses on vahend, mis tagab saare õpetajate järelkasvu ning ühtse koolivõrgu arengu Hiiumaal.

TÄNAVAKÜSITLUS

Küsis: Reet Kokovkin
Fotod: Eike Meresmaa

Kas kuuse oled juba tuppa toonud, kui ei, siis millal plaanid tuua? Millega kuuse ehid, kas uute või lapsepõlveehetega?

Reeli
Ei ole veel kuuske toas, aga toome jõulude ajaks, 22. detsembril. Meil on tehiskuusk, mitu aastat juba. Ehted võtame eelmise aasta omad, uusi ei osta.

Aivar
Kuuske veel ei ole toas, aga plaanin küll. Jõululaupäeva hommikul ilmselt RMK metsast. Kas lähen äpiga või mitte, seda veel ei tea. Kuuse ehtimisest ei tea ma midagi, see on naiste asi. Metsa läheme koos laste ja lastelastega.

Janek
Kuuske veel toas ei ole, plaanime tuua oma metsast nädala pärast. Lähme ühe lapsega – temaga saab veel minna, teised on juba suured. Ehime vanade, juba olemasolevate ehetega, mõni on veel lapsepõlvest ka olemas. Kõige tähtsam kingisaamise päev on ikka jõululaupäeval.

Kadri
Kuuse plaanime tuua 24. detsembril, lähme traditsiooniliselt koos lastega ja naabrimehe maalt toome. Ehime omatehtud ehetega, väga harva, kui uusi ostame. Piparkooke ja muid söödavaid asju me kuuse peale ei pane, need söövad lapsed ära.

Hele
Kuuseoksad on meil toas juba, kuuske ei plaani tuua. Kuuseoksad on korvis ja kaunistatud siniste kuulikestega. Ei karda, et okkad varisema hakkavad. Ja kui hakkavad, siis toome uued. Viimati tõime kuuse ikka rohkem kui kümme aastat tagasi.

Kaja
Kuuske veel ei ole, ei tea, kas toon ka. Ma sõidan linna laste juurde. Õues on neil kuusk olemas, aga toovad oma maalt kuuse ikka tuppa ka. Sel aastal ehitakse kuusk uute ehetega, trendikalt. See oli tütre soov, et oleks palju punast.

Silvi
Kuuske veel ei ole, plaanin tuua vahetult enne jõulupüha. Toome oma metsast, ehime vanade ehetega. On alles nii lapsepõlvest pärit kui veel vanemaid. Kuuse ümber oleme lastega, nad tulevad jõuluks koju.

Aleksei
(vene keeles) Kuuse toome tuppa uueks aastaks, jõuludeks ei too. Kuuse ehime leludega.

Lisandra
Kuuske veel toas ei ole, plaanime järgmisel nädalal õue pealt ühe maha raiuda, aga õue jääb neid veel kaunistamiseks. Ehteid uusi ei osta, võtame juba olemasolevaid. Mingid inglid lapsepõlvest on veel ka olemas.

Tuuletorni noor ronija Erki Pranno tunnistati Eesti parimaks

RAUL VINNI

IVO KRAUS

Erki Pranno (keskel) on Eesti parim noorronija.

Hiidlasest sportronija **Erki Pranno** võitis Eesti Kaljuronimise Karikasarja U16 vanuseklassis.

„Võistluse protsess on olnud pikk ja raske ning kestnud pea terve aasta," märkis Pranno nelja toimunud etapi kohta.

Noormees märkis, et edasi jõuda on keeruline, kuna Eestis puuduvad tema tasemel treenerid. Nii ta otsibki endale juhendajat Leedust. „Senimaani olen uurinud ise ja küsinud nõu teistelt ronijatelt," ütles TuleRoni Ronimisklubi esindaja.

Plussidena toob ta välja Tuuletorni ronimisseina, kuid tihti tuleb käia ka linnas treenimas. „Baltikumi ja Euroopa võrdluses on Eestis sportronimine alles algusjärgus. Minu 2024. aasta üks eesmärk on jõuda Eesti koondisesse, mida see karikasarja võit kindlasti toetab," ütles Pranno.

Külaseltsid saavad osavallakogudes suurema võimaluse

Uutes osavallakogudes kasvab vabaühenduste roll, kuna koha saavad kõik asumi- ja külaseltsid, kes vaevuvad oma esindaja välja valima.

HARDA ROOSNA

Aastaga koos lõpevad praeguste Hiiumaa osavallakogude liikmete volitused ja uuest aastast alustavad tööd uute põhimõtete järgi valitud osavallakogud.

Suurim muudatus tuleb osavallakogude moodustamisel see, et vabaühendustena saavad sinna kuuluda vaid kohaliku küla- või asumiseltsi esindajad, kes valitakse ühenduse üldkoosolekul. See jätab aga kõrvale teiste eesmärkidega loodud ühendused, mis samuti osavalla piires tegutsevad.

„Vabaühendused pole siiski ainult külaseltsid, vaid ka spordi- ja kultuuriklubid, padja- ja karskusklubid ning Pühalepa vanamehed, laste- ja loomakaitsjatest rääkimata," leidis Sõru Merekooli seltsi liige **Katrin Visnapuu**.

Viriseda enam ei saa

Vallavolikogu esimehe **Anu Pielbergi** sõnul tuli valik teha, kuna Hiiumaal on mittetulundusühinguid palju – üle 300: „Valla soov on toimetada kaasavalt, aga sellises mahus osapooltega tuleb leida sobivad formaadid."

Kuna osavallad on piirkondlikud üksused, lähtuti tema sõnul sellest ka vabaühenduste kaasamisel. Nii saavadki tulevastes osavallakogudes kaasa rääkida küla- ja asumiseltsid, mis esindavad oma piirkonda. Pielbergi sõnul on tegu kaasamisvõimaluste laiendamise kui ka piiranguga, sest seltskond, kes osavallakoguga liituda saab, on nüüd märksa suurem.

Kodukant Hiiumaa juhatuse esimees **Heli Üksik** ütles, et talle selline lahendus meeldib. Kuna kogukonnakomisjon, mida üritati teha küll volikogu, küll vallavalitsuse juurde, ei ole Hiiumaal kõlapinda leidnud ja volikogu juures pole ka ühtegi küladega tegelevat komisjoni, on see tema meelest külaseltside jaoks suurepärane võimalus.

„Ja kui keegi oma kandidaati ei esita, siis ärgu vingugu, et tema probleemid ei jõua mitte kuskile," ütles Üksik ja julgustas osavallakogusse kandidaate esitama. „See on ainuke koht, kus praegu üldse saab rääkida külaelu asjadest ja tuua teemasid lauale. Muidu on nii, et ainult Kärdla ja heal juhul ka Käina on pildil ja külade hääl ei jõua mitte kuskile."

Teistpidi on tema sõnul oluline ka volikogu liikmetelt osavallakogusse toodud info ja hea on ka see, et jääb ära tobe valimine. „Tuli kohale keegi, kes on poole kõrvaga midagi kuulnud, seadis oma kandidatuuri üles, hääletas ise enda poolt ja oligi osavallakogus," kirjeldas ta senist valimiskorda.

Positiivseks nimetas ta ka veel üht uut korda, mis näeb ette eakate, noorte ja ettevõtjate esindajate määramist katusorganisatsioonide poolt. Tema hinnangul lisab see osavallakogu kohale prestiiži ja on senistest valikutest parim.

Vabaühenduste tunnustuspeol loengu pidanud MTÜde koolitaja **Kaidi Holm** ütles, et sellist liigitust nagu küla- ja asumiseltsid seadus ei tunne, on vaid kaht liiki ühinguid, MTÜd ja sihtasutused.

Majandustegevuse registris on siiski eraldi kirjas piirkondlikku/kohalikku elu edendavad ja toetavad ühendused ja fondid.

Pielberg ütles, et antud kood on üsna täpne ning eelkõige peaks vabaühendused mahtuma selles oleva selgituse alla.

„Lihtsam on juhul, kui ühenduse nimes on küla- või asumiselts mainitud, teisel juhul saab vaadata põhikirja ja tegevusala," selgitas Pielberg.

Kärdla ilma seltsita

Esialgsetel andmetel saab oma esindaja Emmaste osavallakogusse saata neli, Kõrgessaare osavallakogusse samuti neli, Pühalepa osavallakogusse kolm ja Käinas seitse MTÜd. Kärdlas teadaolevalt ühtegi küla- ega asumiseltsi pole.

Volikogu esimees avaldas lootust, et küllap need nüüd tekivad. „Kui neid Kärdlas ei ole, siis on võimalik neid moodustada," ütles Pielberg, et vähemalt üks on tema andmetel juba tegemisel.

Volikogu esimees nimetas veel mitut muudatuste plussi. Edaspidi on osavallakogu liikmel otseside organisatsiooniga, mis ta osavallakogusse määras või valis ning ta saab vajadusel nõu pidada. Juhul, kui keegi ei soovi enam osavallakogu töös osaleda, saab esindaja vahetus toimuda kiiremini, kui see oli võimalik seni.

Seega jääb osavallakogu üldjoontes samaks, kuid muutub põhimõte, kuidas osavallakogu liikmeks saadakse. Kui seni sai igaüks oma kandidatuuri üles seada ja loota, et osutub valituks, siis nüüd määravad ettevõtjate, noorte ja eakate esindaja katusorganisatsioonid. Uude osavallakogusse ei kuulu enam haridusasutuste hoolekogude esindajat.

VAJALIKUD VABAÜHENDUSED ON OLEMAS

Praeguse seisuga on küla-või asumiselts olemas kõikides osavaldades peale Kärdla.

Emmaste osavallas tegutseb Jausa küla selts; Külaselts MUHV; Sõruotsa külaselts; Agapäeotsa selts. Kõrgessaare osavallas Loode-Hiiumaa külade selts; Kõpu piirkonna arendusselts Valguskiir; Kalana küla selts; Haridusselts EDU. Käina osavallas Putkaste külaselts; Kassari haridusselts; Orjaku külaselts; Männamaa külaselts; Kaigutsi külaselts; Kuriste haridusselts. Pühalepa osavallas Tubala küla selts; Kuri külaselts; Külaselts Hellatempa.

OSAVALLAKOGU LIIKMED

- kaks selles osavallas elavat valimistel enim hääli saanud kandidaati;
- vallas registreeritud ja piirkonnas tegutsevate ettevõtjate esindaja, kelle nimetab ning vajadusel kutsub tagasi Hiiumaa Ettevõtjate liit;
- osavallas registreeritud ja tegutsevate küla- või asumiseltside esindajad, kelle nimetab ning vajadusel kutsub tagasi seltsi üldkoosolek;
- osavallas elavate noorte esindaja, kelle nimetab ning vajadusel kutsub tagasi Hiiumaa Noortevolikogu;
- osavallas elavate eakate esindaja, kelle nimetab ning vajadusel kutsub tagasi Hiiumaa Pensionäride ühendus

POLITSEI

Kolm liiklejat saavad musta jõulukaardi

Lähipäevil leiavad 613 enim liiklusrikkumisi toime pannud inimest oma postkastist kaardi, millega Politsei- ja Piirivalveamet kutsub neid oma käitumist muutma. Kõige vähem kaarte, vaid kolm tükki, läks Hiiumaale.

PPA pressiesindaja **Annika Maksimovi** sõnul on võrreldes eelmise aastaga olukord siiski halvenenud – nimelt eelmine aasta ei saatnud politsei Hiiumaale ainsa maakonnana mitte ühtegi kaarti.

Hiiumaa suurim liiklusrikkuja jäi tänavu politseile silma viie süüteoga, teised kaks kaardisaajat mõlemad nelja süüteoga. Kõik kolm on Maksimovi sõnul mehed. „Nende rikkumiste seas on tehnonõuetele mittevastava sõidukiga liikluses osalemine, kiiruseületamised, muud väiksemad rikkumised, varalise kahju või ettevaatamatusest tervisekahjustuse tekitamine ja turvavöö nõuetekohaselt kinnitamata jätmine," selgitas ta.

Suurim liiklushuligaan on sel aastal 22-aastane Jõgevamaa noormees, kes on politseile silma jäänud 13 korral nii kiiruse ületamiste kui ka muude väiksemate rikkumistega. Kurvaks teeb asjaolu, et ka eelmisel aastal oli noormees kaardisaajate esikolmikus. Eelmise aasta suurim huligaan on samuti tänavuste kaardisaajate hulgas, kuid õnneks oluliselt väiksema arvu rikkumistega kui mullu. Kaardisaajatest 24 inimest on naised. 59 tänavust kaardisaajat põhjustasid kokku 66 liiklusõnnetust, milles sai viga 35 inimest. Üks neist põhjustas koguni kolm õnnetust, millest kahe puhul oli ta narkojoobes. Kokku panid kaardisaajad aasta jooksul toime 3235 liiklusrikkumist, mille eest on määratud üle veerand miljoni euro mõjutustrahve. Juhtimisõigus on neilt ära võetud 135 korral.

HIIU LEHT

Poeg andis isale peksa

Laupäeval anti politseile teada, et Emmaste osavallas lõi joobes 35-aastane mees oma 61-aastast isa. Politsei pidas 35-aastase mehe kuriteos kahtlustatavana kinni.

Kuigi rohkemate vägivallajuhtumitega politseil eelmisel nädalal kokku puutuda ei tulnud, siis abituid joobes inimesi tuli aidata küll. „Ilmad on külmad ja politsei on tänulik kõigile teatajatele, kes abivajajaid on märganud," ütles Kärdla politseijaoskonna juht **Moonika Raudsepp.**

Talvega olid seotud ka juhtumid, kus anti teada, et kellegi valesti parkimise tõttu ei pääsenud lumeoludest tingituna teised sõidukid enam liiklusesse.

Liikluses eksiti eelmisel nädalal piirkiiruse vastu ja eksiti ka telefoniga sõidu ajal rääkimise reeglite vastu. Anti teada ka joobes juhi kahtlusest liikluses. Patrull kontrollis juhti ja juht oli kaine.

Kokku tegeles Hiiumaa politsei 18 erineva korrarikkumise teatega. Väärteomenetlusi alustati seitse, väljakutsetele reageeriti 11 korral. Lõppenud nädalal alustati üht kriminaalmenetlust ja arestimajas tuli kaineneda kahel inimesel.

HIIU LEHT

Vabakool küsib valeväidete najal toetuseks 50 000 eurot

Hiiumaa Vabakooli toetuskampaanias öeldakse vajaduse põhjuseks seadusesäte, mida Haridusministeeriumi kinnitusel aga ei ole olemas.

RAUL VINNI

Kõpus asuva kooli idee algataja ja eelmisel aastal kooli jaoks paari päevaga 35 000 eurot kogunud kampaania eestvedaja **Jesper Parve** väidab tehtud pöördumises, just nagu ei annaks riik neile raha seadusesätte alusel, mis ei luba toetada erakooli, kui see on rajatud endisesse koolimajja. Jutt käib riigipoolsest erakoolidele mõeldud tegevustoetusest.

„Viidatud tingimust asukoha osas ei ole," kinnitas Hiiu Lehele haridus- ja teadusministeeriumi kommunikatsioonikspert **Liina Pissarev**.

Seekordne Vabakooli suure rahasumma küsimise kampaania sai alguse 2. detsembril, kui Vabakooli sotsiaalmeedias tehtud pöördumises kiideti oma kolmandat aastat töötavat kooli ja küsiti abi. „Et kõik see säiliks, peame järgmise nädala lõpuks ehk 10. detsembriks kokku koguma 50 000 eurot," seisis postituses. Hiiu Leht võttis ühendust koolijuhi kohusetäitja **Kadri Romanoga** küsimuses, et kui raha kokku ei saa, kas siis pannakse kool kinni. Romano kinnitas, et kooli siiski ei suleta. „Kool pole selline asi, mille sa järsku ära lõpetad," ütles ta. Eelmisel nädalal tegi videopöördumise juba kooli idee algataja Jesper Parve isiklikult. Ta ütles, et 5000 eurot on tänaseks koos ning sellestki on edasiliikumiseks abi.

Oma pöördumises rääkis Parve, et raha on vaja, kuna lapsi on koolis liiga vähe. „Et ühe klassiõpetaja palka ära tasuda, oleks vaja 12 õpilast klassis," ütles Parve, et praegu on klassis viis õpilast. Teise põhjusena tõi ta välja seose kooliruumide ja riigipoolse toe vahel.

„Kuna me kogukonnaga otsustasime korda teha ja avada kooli koolimajas, mis juba on kunagi olnud kool, siis kahjuks millegipärast seadusega on ette nähtud see, et kui avatakse kool sellises hoones, kus varem on olnud kool, siis erakoolide tegevustoetust kahjuks ei saa," rääkis Jesper Parve ja märkis, et saamata jääv toetus ongi kuskil 50 000 euro ringis. „Meie seda ei saa, kuna siin on varem kool olnud, nii et see summa on meil praegu puudu."

Liina Pissarev ministeeriumist selgitas, et Hiiumaa Vabakool ei saa toetust hoopis sel põhjusel, et nad ei ole tegutsenud vähemalt neli aastat, nagu seaduses ette nähtud nõue on. Kui koolil oleks see ajanõue täidetud, saaks ta tegevustoetust summas, milleks näiteks sellel aastal oli 102 eurot kuus õpilase kohta. Seega ei klapi ministeeriumi andmetega ka Jesper Parve jutt saamata jäänud 50 000 eurost. Kuna koolis õpib üheksa õpilast, saaks summa olla 11 000 eurot aastas.

Kui kampaania alguses Hiiu Leht Parve käest huvi tundis, miks on raha vaja, suunas ta ajakirjaniku koolijuhi kohusetäitja Kadri Romano poole, kes vestluses ka toetuse ja hoone vahelisele seosele viitas. Nüüd vastas Romano küsimusele, et millise seaduse alusel taolisi põhjendusi 50 000 euro kogumisel tuuakse, et kuna tema pole jurist, ei julge ta ajalehele täpseid seadusi välja tuua.

„Kuna tegemist on kogukonnakooliga, siis ei ole meil ressurssi kõikidele küsimustele detailselt vastata. Kui soovite juriidiliselt korrektset vastust, siis selle saate riigiasutusest," ütles Romano, et ei välista ka seda, et kooli info pole sada protsenti korrektne.

Samas pole kaugeltki kindel, et Vabakool suudab neli aastat vastu pidada. Hiiu Leht kirjutas hiljuti, kuidas haridusministeeriumi järelevalve tõi Hiiumaa Vabakooli tegevuses välja hulga puudusi, mille tõttu ei pruugi kool enam uueks kooliaastaks tegevusluba saada.

Alates sellest, et puuduvad korrektselt tööle võetud kvalifikatsioonidega õpetajad, kuni selleni, et kooli õpilaste prognoos pole täitunud. Samuti märgitakse, et kooli õppetöö korraldus on Eesti haridusmaastikul tavapäratu, sest ühes liitklassis õpivad koos 1.–5. klassi õpilased. Koduõppel on neli õpilast. Samuti ei ole õiendi põhjal koolis ülevaadet, kas õpilased on kõiki õppeaineid ettenähtud mahus õppinud. Koolis käib tundide arvestus klassipäeviku rolli täitvas paberkaustikus, millesse sissekanded on tehtud päevade, mitte õppeainete kaupa: kaustikusse on kirjutatud järjest ühe päeva tunnid, näiteks et toimus põhitund või vene keele tund, kuid pole täpsustatud, mida selles tunnis konkreetselt õpiti.

Pärast õiendi avalikustamist ütles Kadri Romano, et Vabakool likvideerib puudujäägid ja kool peab jääma kestma.

Vabakooli sotsiaalmeedias seisavad aga Jesper Parve toodud valeväited siiani üleval ning videopöördumises kinnitab ta, et rahakogumise kampaania kestab.

„Meie alla ei anna. Küll me mõtleme edasi, kust me selle raha kokku saame ja me saame selle nagunii," ütles Parve.

HARDA ROOSNA

Vabakooli idee algataja Jesper Parve selgitas sotsiaalmeedias, miks kool raha vajab.

VALD TOETAB KÜMNETE TUHANDETEGA

Riigipoolset haridustoetust on Hiiumaa Vabakool saanud 2023. aastal 24 534 eurot, kui õpilasi oli seitse ning 2024. aastal eraldatakse haridustoetust 27 262 eurot, kuna õpilasi on üheksa.

Suure osa kooli toimimiseks vajaminevast rahast annab Hiiumaa vald. Alates märtsist toetab vald kooli igakuiselt keskmiselt 1300 euroga selle läbi, et tasub ise kommunaalkulud. Lisaks anti koolile 15 000 eurot koduõppeprogrammi väljatöötamiseks. Ministeeriumi õiendis märgitakse selle raha eest tehtud süsteemi kohta: „Koduõppesüsteemi käivitamine ja arendamine on üks selle õppeaasta eesmärkidest. Samas puudub koolijuhil, pedagoogidel ja koduõppe koordinaatoril ühtne arusaam, milline on koduõppe puhul vanema ja milline kooli roll, näiteks ei ole kokku lepitud, kuidas toimub õpilaste hindamine."

Hiiu Lehe küsimusele, et kas vald on koolilt küsinud kulutatud raha kohta ka aruannet, vastas vallavanem **Hergo Tasuja**, et kuna raha anti alles pool aastat tagasi, pole seda veel tehtud. Lisaks maksab vald vabakooli lasteaias õppivatele lastele toetust 275 eurot ja koolieelikutele 64 eurot kuus.

Ministeeriumi õiendi kohta ütles abivallavanem **Liisi Mäeumbaed**, et koolile on antud tähtajad puuduste likvideerimiseks, nüüdse rahakampaania kohta märkis Mäeumbaed, et erakoolil on õigus seda teha.

Laat tõi kultuurikeskuse rahvast täis

FOTOD: LISELL MERESMAA

Reedel ja laupäeval peetud talvisel käsitöö- ja omatoodangu laadal vooris inimesi vahetpidamata kaks päeva. Lisaks kohal olnud erinevatele müüjatele pakuti ka kultuurilist meelelahutust.

Evi Harjak ja Irina Tammis.

Kärdla Kooli 5.b klassi õpilased Merlin, Mia, Elisabeth ja Elinor kogusid pipar-kookidega raha Hiiumaa Kassitoa toetuseks.

Vabakooli müügimeeskond.

Populaarseks osutusid mandrilt pärit metspähklid ja hapukapsas.

Õpilasfirma Sakastrükk neiud Helen Kruusimägi ja Helen Talu.

Natalja Tsvet.

Tõnis Tikka.

Mandrilt olid kohale toodud ka erinevad eksootilised kuivatatud puuviljad.

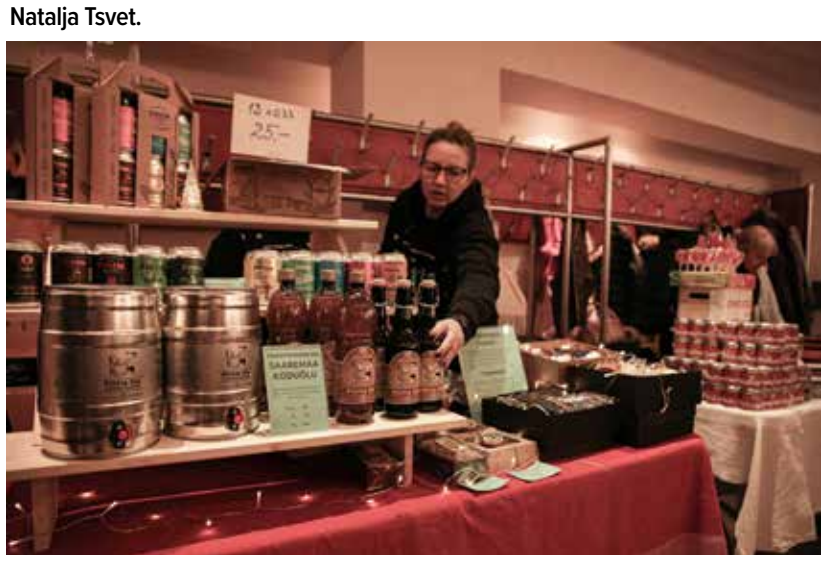

Saaremaa koduõlut oli müümas Liis Pärna.

Baabade kohvikus toimetas Aet Vohu.

Tiit Männamaa ja tema puidust toodang.

Heli Hahndorf.

Tasuta kinkekarpide meisterdamise töötuba vedas Evelyn Pähn.

Hiiumaa spordielu jõuab sel aastal mitme tähtsa verstapostini

ERAKOGU

Ainuke kord, kui kunagised Hiiumaa spordijuhid olid kokku kutsutud. Kahjuks neli fotol olevat on meie hulgast juba lahkunud. Hiiumaa erinevate aegade spordijuhid 1996. spordiaasta ja MSL "Jõud" 50. juubeli pidulikul tähistamisel Kultuurikeskuses. Vasakult: Paul Kustala, Hillar Eller, Arvo-Jüri Rist, maavanem Tiit Laja, asemaavanem Riho Rahuoja, esireas Ljubov Tross, Ülo Remmelkoor, Ene Mänd, Leo Kaldma.

Sel aastal möödub 100 aastat teadaolevalt esimese Hiiumaa spordiorganisatsiooni loomisest ning 30 aastat Hiiumaa Spordiliidu ellu kutsumisest.

ENE MÄND

20. sajandi algupoolel polnud Hiiu saare inimestel spordist ja kehakultuurist õieti aimu. Staadioniks oli siis vainupealne, kuhu külarahvas laupäevaõhtuti lõbutsema kogunes. Nooremad katsusid jõudu vägikaigast vedades, maadeldi eesti moodi sülitsi, veeti sõrmkooku, harrastati jooksu jne. Lõpuks olid alati tants ja ringmängud.

Spordiplats Laukal

Senistel andmetel asutati esimene spordiorganisatsioon Hiiu saarel Kõrgessaares 1923. a kevad-talvel. Selleks oli kohaliku haridusseltsi juurde organiseeritud spordiosakond, mis kandis sama nime nagu üks meie vabariigi praegusi spordiorganisatsioone – „Jõud“. Põhikirja kohaselt juhtis osakonda 6-liikmeline juhatus, kellest üks oli nn tehniline juhataja ja keda kutsuti lihtsalt kapteniks.

Spordiosakonna organiseerijaks ja esimeseks kapteniks oli Rootsi külast pärinev noormees Voldemar Espenbaum. Elades läbi esimesele ilmasõjale järgnenud spordivaimustuse, oskas ta Hiiumaale tagasi tulles sütitada kodusaare noori, mis saigi aluseks Hiiumaa spordiliikumisele.

Juba 1923. a kevadel rajati ühistöö korras Lauka koolimaja karjamaale spordiväljak, kus oli jalgpalliplats ja võimalused tollal väga levinud sportliku võimlemise jaoks. Spordivahenditest soetati kuul, ketas, oda, hüppeteivas ja jalgpall. Organisatsiooni kuulus umbes 30 kohalikku maanoort-tegevsportlast. Populaarsemaks spordialaks oli esialgu jalgpall.

Hiiumaa esimene spordipidu peeti 1923. a sügisel. Koos oli palju rahvast ja võisteldi erinevatel spordialadel. Parimaks sportlaseks oli Paope külast pärit noormees Paul Tall.

Teine tulemine toimus, nagu igal pool Eestis, seoses iseseisvumisega. Spordi juhtimise ja uute lahenduste leidmiseks Hiiumaal toimus mitmeid koosistumisi ja arutelusid, tihti ägedaid vaidlusi. Spordialade sektsioonid küll iseseisvusid spordiklubide moodustamise näol, kuid oli vaja leida ka organisatsiooniline väljund Eesti spordikaardil püsimiseks. Hiiumaal lahendati spordi juhtimine sel segasel ajal hoopis omal moel.

Teistmoodi lahendus

1989. aasta lõpul otsustati kehakultuuri- ja spordikomitee muuta Hiiumaa Spordikoondiseks Hiiumaa Maavalitsuse osakonna staatuses, kelle juhtida jäi kogu spordielu saarel. Koordineerimisele lisandus mõne aja pärast ka spordikooli juhtimine. Esimene juhataja kt kuni 20. märtsini 1990 oli senine kehakultuuri- ja spordikomitee esimees Mart Savioja, juhatajana jätkas tööd kuni spordikoondise likvideerimiseni 1994. a. senine Hiiumaa laste- ja noorte spordikooli direktor Ene Mänd.

14. detsembril 1989 toimus Hiiumaa Spordikonverents, kus valiti spordikoondisele nõuandvaks organiks spordikomisjon, mille koosseis ja põhimäärus kinnitati Hiiumaa Maavalitsuse määrusega.

Esimese spordikomisjoni koosseisu valiti Hannes Maasel, Tiit Madalvee, Tiiu Masing, Ene Mänd, Tõnu Nurk, Toivo Pruul ja Toivo Saue. Komisjoni esimesel koosolekul valiti komisjoni esimeheks Toivo Saue. Hiiumaa spordiorganisatsioonide esindajana võeti Hiiumaa Spordikoondis Eesti Spordi Keskliidu liikmeks 30. oktoobril 1992, maaspordiliidu Jõud tegevuses jätkati alates 1991. aastast.

Hiiumaal oli esimene spordiklubi asutatud juba 1976. aastal kalurikolhoosi Hiiu Kalur juurde ja selleks oli jahtklubi Dago. Aktiivsem spordiklubide moodustamine toimus ka Hiiumaal kaheksakümnendate aastate lõpul ja üheksakümnendate aastate algul.

Hiiumaa Spordikoondis omalaadse spordijuhtimise mudelina toimis tol hetkel maakonnas hästi. Spordikoondise juhtimisel viidi 1993. aastal läbi ka esimesed omavalitsuste vahelised Hiiumaa tali- ja suvemängud. Maaspordiliit Jõud ja Soome TUL-i Savo piirkonna koostööleppe raames osalesid soomlased meie esimestel suvemängudel Kassaris, kus tutvustasid hiidlastele petanki-mängu ja viisid läbi esimese saalihoki seminari. Seda aastat võib pidada nende praegu Hiiumaal edukate ja populaarsete spordialade sünniaastaks.

1993. aastal otsustati luua Hiiumaa Spordiliit, kuna spordikoondis läks likvideerimisele. Hiiumaa Spordiliidu asutamiskoosolek toimus 14. detsembril 1993.a. Spordiliidu asutajateks olid orienteerujate klubi, lauatennise klubi, tenniseklubi, kergejõustikuklubi Hiiker, suusaklubi, pesapalliklubi Kärp, korvpalliklubi Anto, jahtklubi Dago, kabe-, bridži- ja võrkpalliklubi ning Hiiumaa Spordikool.

Hiiumaa Spordiliidu esimeseks esimeheks valiti Ants Talumaa, tegevdirektori kohustusi jäi täitma senine spordikoondise juhataja Ene Mänd.

Hiiumaa Spordiliidu üldkogu esimene koosolek toimus 13. detsembril 1994.a. Üldkogu hindas spordiliidu aastase tegevuse positiivseks ja tegevust otsustati jätkata.

KUULUTUSED • TEATED

KUULUTUSED

KINNISVARA

• HIIU METSAHOOLDUS OÜ ostab metsakinnistuid ja raieõigust. Teeme Teile alati parima pakkumise! Tel 5615 6770, 508 4116, hiiumetsahooldus@gmail.com

OST

• Koguja ostab vanu marke, postkaarte, münte, kunsti, graafikat jne. Tel 501 2955

• Ostan ajaloolisi püügiõigusi nakkevõrkudele ja mõrdadele. Tel 507 9794

• Soovin osta ajaloolisi püügiõigusi: võrgud, mõrrad, õngejadad. Sobivad ka üksikud osakud, kõik pakkumised on teretulnud. Tel 521 4202

TEENUS

• Teostame maalritöid, siseviimistlust ja trepikodade viimistlustöid. Tel 5697 5025

FIRMAKUULUTUS

• KAARDID ENNUSTAVAD tel 900 1727, 24/7, ennustus.ee

TÄNU

Käina lasteaed tänab perekond Viidebaumi lasteaiale interaktiivse tahvli ostmiseks tehtud 5000eurose annetuse eest!

AHTO ILMAJUTUD

Lumine talv annab selleks korraks järgi

Möödunud nädal jäi viimaseks täielikult talvise näoga nädalaks, vähemalt selleks korraks. Ei saa sugugi välistada, et stabiilne külm ja talv naasevad, kuid seda näitab juba aeg.

Eelolev nädal tuleb aga enamasti veel talvine, kuid nädala edenedes lisandub sooja ja vähemasti Lääne-Eestis, eriti rannikualadel on sulailmad tõenäolised.

Täna (12.12) tuleb väheaktiivne madalrõhkkond Leedu-Läti kohale ja hääbub tasapisi.

Lumehood jätkuvad nii öösel kui päeval, saartel, muuhulgas ka Hiiumaal ja mujal rannikualadel võib tulla ka märga lund-lörtsi.

Tuul puhub ikka idakaarest ja aeglaselt nõrgeneb päeva jooksul. Õhutemperatuur on öösel 0...-3°C, päeval -1...1°C.

Kolmapäeval (13.12) liigub hääbuv madalrõhkkond edasi Eesti kohale ja jätkab nõrgenemist. Lumehood, saartel ja rannikul ka lörtsihood, jätkuvad kogu päeva vältel, kuid neid on teisipäevast siiski vähem ja need on nõrgemad. Täpset sajupilvede asukohta on aga keeruline öelda, kuivõrd tegu on hoogsajupilvedega.

Tuul keerise keskme vahetus läheduses nõrgeneb veelgi ja puhub põhjakaarest.

Õhutemperatuur on nii öösel kui päeval 0...-2°C.

Neljapäeval (14.12) püsib hääbuv madalrõhkkond Eesti õhuruumis. Sajuhood harvenevad, kuid neid tuleb siiski ette ja peamiselt lume, märja lume või lörtsina.

Tuul puhub põhjakaarest ja on nõrk.

Õhutemperatuur on öösel -1...-4°C ja jääb üsna sarnasesse vahemikku ka päevasel ajal.

Reedel (15.12) kaob madalrõhkkond ilmakaartidelt lõplikult. Meist põhjas-loodes Norra merel pesitseb teine madalrõhkkond ja edelast üritab üle Baltimaade laieneda kõrgrõhkkond. Seega ei üht ega teist.

Taevas jääb pigem pilviseks ja esineb ka lumehooge. Õhtul näib jõudvat laussadu, mis tuleb esialgu alla lumena.

Tuul puhub läänekaarest ja püsib üsna nõrk.

Õhutemperatuur on öösel ja päeva esimeses pooles -2...-5°C, pealelõunal jõuab soojem õhumass ja õhtuks tõuseb Hiiumaal temperatuur 0°C ümbrusse.

Nädalavahetus on veel ajaliselt kaugel, mistõttu võib eeldada, et selle aja prognoos veel muutub. Elame-näeme! Praeguse seisuga aga on nädalavahetusel ees ootamas sulailmad ning oodata on plusskraade ning ka vihmasadu on tänastel andmetel tõenäoline.

AHTO VEENSALU

AVALIKUD TEATED

LUMELÜKKAJATE KONTAKTID

Talvised teeolud on saabunud ning lähiaja ilmaprognooside kohaselt on oodata lumelisa. Lumetõrjet Hiiumaa kohalikel teedel korraldavad osavallad.

KÄINA OSAVALD

Lumetõrje eest Käina osavallas vastutab haldusjuht Tõnu Koppel, 5464 0223, tonu.koppel@hiiumaa.ee.

Käina alevikus, Putkastes ja Käina ümbruses korraldab lumetõrjet Kemehh OÜ. Kontakt Tõnis Teemets, 502 3108. Kassari ja Männamaa piirkondades korraldab lumetõrjet Laserlink OÜ. Kontakt Aivar Kääramees, 529 9414.

KÄRDLA OSAVALD

Kärdla linna tänavatel korraldab lumetõrjet AS Tariston. Kontakt Aivar Tammeveski, aivar.tammeveski@tariston.ee, 514 8653.

KÕRGESSAARE OSAVALD

Kõrgessaare osavalla territoorium on jaotatud neljaks lumetõrje piirkonnaks:

I piirkond – Tahkuna, Koidma, Reigi, Pihla külad. OÜ Randmäe. Kontakt Henry Laanemäe, 5691 3883.

II piirkond – Kõrgessaare, Lauka, Heiste külad. Metsamehe talu OÜ. Kontakt Maanus Valk, 5341 4170.

III piirkond – Jõeranna, Luidja, Villamaa, Hüti külad. Metsamehe talu OÜ. Kontakt Maanus Valk, 5341 4170.

IV piirkond – Suureranna, Kiduspe, Kõpu, Kalana külad. Maaranna OÜ. Kontakt Enn Randmaa, 502 7537.

EMMASTE OSAVALD

Emmaste vallas korraldab lumetõrjet EMKO. Kontakt Tiit Reha, 5883 7709, tiit.reha@hiiumaa.ee.

PÜHALEPA OSAVALD

Pühalepa osavalla territoorium on jaotatud neljaks lumetõrje piirkonnaks:

I piirkond – Tareste, Prählamäe, Linnumäe, Hausma, Tubala, Ala, Loja, Lõpe, Sakla, Tammela, Undama, Vilivalla ja Nõmba külad. Teenuse osutaja Dagosan OÜ. Kontakt Märt Varblane, 505 1670, dagosan@dagosan.ee.

II piirkond – Hiiessaare, Kukka, Lõbembe, Paluküla, Palade, Kõlunõmme, Partsi külad. Teenuse osutaja Dagosan OÜ. Kontakt Märt Varblane, 505 1670, dagosan@dagosan.ee.

III piirkond – Harju, Kuri, Sääre, Suuresadama, Reikama, Tempa, Hellamaa, Värssu, Puliste, Hagaste, Kerema, Pühalepa külad. Teenuse osutaja FIE Toomas Remmelkoor Harju talu. Kontakt Toomas Remmelkoor, 5647 4163, tomremm@gmail.com.

IV piirkond – Heltermaa, Aruküla, Sarve, Soonlepa, Valipe, Suuremõisa, Hilleste, Vahtrepa, Salinõmme, Kalgi, Viilupi külad. Teenuse osutaja FIE Johannes Remmelkoor. Kontakt Johannes Remmelkoor, 5622 1463, johremm@gmail.com.

LUMELÜKKAMISE TEENUSE PAKKUJAD ERAISIKUTELE:

Lume lükkamine lumefreesiga Hiiumaal: Ken Poola, 5835 1400.

Kärdla osavald:

Väike rataslaadur: Märt Saar, 508 2617.

Suured sahaga traktorid: Aivo Kriiska, 503 4396.

Lumefrees: Verner Pukk, 5616 5555.

4x4 abi kinni jäänud autode päästmiseks:

Martti-Jan Afonin, 5649 7884 (Kärdla-Kõrgessaare)

Allan Leigri, 5615 8516 (Kärdla-Kõrgessaare)

Anari Aul, 5696 2277 (Kärdla)

Käina osavald:

Labidas, atv, traktor: Kalev Oolmets, 5684 4320. (Käina ja Käina ümbrus)

2.3 meetrine sahk: OÜ Kaigutsi Farm, 5660 6382, 5330 4373.

Väiketraktoriga Avant, lumesahk ja kopp: Aivar Kõrm, Korrashoid OÜ, 5323 2661.

Emmaste osavald:

Lumelükkamise teenus: Kaarel Niit, 5660 6403.

Kõrgessaare osavald:

Kaido Kiin, 511 0750 (Lauka); Henri Laanemäe, 5691 3883 (Mangu); Tanel Aron, 502 8560 (Kopa)

Maanteeinfo telefon 1247.

Transpordiameti maanteeinfo telefonile 1247 saate ööpäevaringselt edastada infot riigiteedel esinevate probleemide kohta.

Turvalist liiklemist!

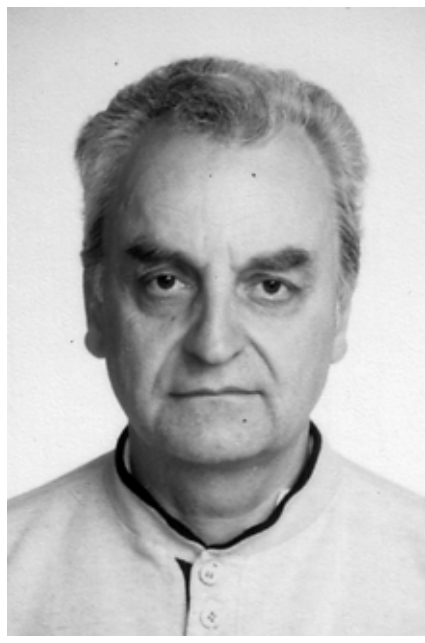

Ahti Rool 12.01.1939 – 02.12.2023

Järelehüüe Ahti Roolile

Möödunud laupäeval, 2. detsembril lahkus 84. eluaastal meie seast igaviku radadele Hiiumaa suguvõsauurija, maleentusiast, ehitusinsener ja endine Kärdla linnapea Ahti Rool.

Ahti sündis 1939. aastal Tallinnas põliste hiidlaste Anette ja Laur-Artur Rooli perekonda. Sõjakeeris viis isa Venemaa avarustesse ja ema naasis pojaga Hiiumaale. Alghariduse sai Ahti Emmastes, edasine koolitee jätkus pealinnas. Pärast põhikooli asus ta õppima Tallinna ehitustehnikumi tööstus- ja tsiviilehituse erialale, mille lõpetas 1959. aastal kiitusega.

Tema esimeseks töökohaks sai Tallinna territoriaalehitustrusti Keila ehitusvalitsuse inseneri ametikoht. Samal ajal taotles ta erialast kõrgharidust Tallinna polütehnilise instituudi kaugõppes. Tuleviku ülesehitamise katkestas kolmeaastane sõjaväekohustus, mis viis ta teenima Kaliningradi oblastisse.

1962. aastal jätkas Ahti haridusteed Leningradi ehitusinseneride instituudis. Õpingute ajal abiellus ta kursusekaaslasega ja perre sündis kaks poega. Hiljem sai ta vanaisaks mitmele lapselapsele.

Pärast diplomitöö kaitsmist 1967. aastal suunati ta tööle Leningradi kapitaalremondi peavalitsusse. Kõrgkoolis koos erialaga omandatud ohvitseri kutse viis ta aasta hiljem taas riiki teenima – seekord Udmurtiasse, kus oli kaks aastat Iževski autotehase ehitustel töödejuhataja.

Sõjaväest vabanemisel pöördus ta tagasi Leningradi ning pani end proovile ehituse projekteerijana, alustades reainsenerist kuni peainseneri ja -konstruktorini. Viimased aastad Leningradis möödusid ministeeriumide ehitusettevõtete ja asutuste inspekteerijate grupijuhina.

1988. aastal tuli Ahti Eestisse, Hiiumaale, kus asus ametisse Hiiu KEKis kuni selle reorganiseerimiseni. Järgnesid aastad vabakutselise ehitusspetsialistina. Aprillist 1994 novembrini 1996 töötas ta Hiiu maavalitsuses ehitus- ja energeetikanõunikuna.

Järgnes lühiajaline karjäär Kärdla linnapeana. Poliitiline olustik oli sel ajal linnas väga pingeline ja õige pea tüür vahetus. Ahti naasis vabakutselise ehitusspetsialisti leiva peale. Uue aastatuhande eel asutas ta oma ehitusettevõtte, mis tegutses 2004. aastani. Pensionieas tegutses ta nõustajana.

Ahti hobiks oli male ja ühes kaasamõtlejatega oli ta 1994. aastal Hiiumaa maleklubi asutajate seas. Tema teine hobi, suguvõsauurimine, oli Hiiumaal laiemalt tuntud. Arhiivides sobramise asemel eelistas ta inimestega suhtlemist ja läbi vestluste andmete kogumist.

Tema suur ambitsioon oli koostada vähemalt poolsada hiidlaste sugupuud. Jaanuaris 2007, mil temast sai suguvõsauurijaid ühendava Eesti genealoogia seltsi (EGeS) Hiiumaa osakonna asutajaliige ja esimene juhataja, oli tal kaante vahel viis, elektrooniliselt valmis seitse ning töös 39 sugupuud.

Ahti Rooli mälestusteenistus oli eile, 7. detsembril Rahumäel ja samas on ka tema viimne puhkepaik.

KADI KIIVER
EGeS Hiiumaa osakonna juhataja

Südamlik kaastunne
Rikardole, Rinaldole ja Rilettole
perega armsa

ema ja vanaema
kaotuse puhul.

Kalmer perega

Südamlik kaastunne Riletto
perele kalli ema,
vanaema ja ämma

PILLE OOLMETSA
kaotuse puhul.

Epp ja Grete

Meie siiras kaastunne
Rikardole, Rinaldole ja
Rilettole perega kalli

ema
kaotuse puhul.

Elle, Meelis ja Jaanis

Avaldame kaastunnet
Andile

isa
kaotuse puhul.

Marko ja Merilin

Ei astu jalg Sul enam armsaid radu,
ei ava käsi koduväravat...

Siiras kaastunne Andile isa

MIHKEL POKK
lahkumise puhul.

Tomm, Linnar, Olavi, Katrin, Meelis ja Evelin

Mälestame kauaaegset erakonna liiget

AHTI ROOLI

Keskerakonna Hiiumaa piirkond

Olid oma Palade alaline austaja
ja kooli igale kokkutulekule saabuja.

Mälestame loodusainete õpetajat

AIME TORMILINDU (sünd Ups)
aastaist 1954–1958.

Tunneme kaasa tütrele perega.

Palade Põhikool

ILM

Allikas: *www.ilmateenistus.ee*

TEISIPÄEV, 12. detsember
Pilves ilm. Aeg-ajalt sajab lund ja lörtsi. On jäidet. Puhub ida- ja kirdetuul 2–7, rannikul 5–10, puhanguti kuni 15 m/s. Õhutemperatuur on 0..-3, saarte rannikul kohati kuni +2°C.

KOLMAPÄEV, 13. detsember
Pilves ilm. Aeg-ajalt sajab lund ja lörtsi, on jäidet. Puhub muutliku suunaga tuul 2–6, saartel kirde- ja põhjatuul 5–10, puhanguti kuni 14 m/s. Õhutemperatuur on -1..+2°C.

NELJAPÄEV, 14. detsember
Pilves ilm. Mitmel pool sajab vähest lund ja lörtsi. Jäiteoht. Puhub muutliku suunaga tuul 1–7 m/s. Õhutemperatuur on -1..+1°C.

KUHU MINNA

Kuulutused: 463 2199, *kuulutused@hiiuleht.ee*
Reklaam: 463 2198, *irina.sarapuu@hiiuleht.ee*

TEISIPÄEV, 12. DETSEMBER
10.00, 12.00, 14.00 Päkapikud võlumetsas Soera talumuuseumis. Tegevused toimuvad püstkojas, metsarajal, võlumetsas ja õppehoones. Kuulame jõulujutte, küpsetame piparkooke, tegutseme imelises võlumetsas.
12.00–14.00 VÄIKE TAIBU teaduskool: Päkapikkude teadustund Palade Loodushariduskeskuses.

KOLMAPÄEV, 13. DETSEMBER
16.00–18.00 Luutsinapäeva laat Emmaste põhikoolis.
18.00–19.30 Luutsinapäeva tähistamine Kärdla Muusikakoolis.
18.30–19.30 Kõndimise kolmapäev algusega Kärdla Pritsumaja parklast.

NELJAPÄEV, 14. DETSEMBER
17.30–18.30 Käina huvikooli tantsuosakonna ettetantsimine Käina Huvi- ja Kultuurikeskuses.
18.00–19.00 Hiiumaa Ametikooli advendikontsert ansambliga Voordevinti Suuremõisa lossis.
18.00–20.00 Kassari Külakool: Triin ja Kristjan Simson „Sõjaeelseid reisikirju: Jeesuse radadel Pühal maal“ Kassari rahvamajas.

REEDE, 15. DETSEMBER
17.00–18.00 Mõisakate jõulukontsert Suuremõisa lossis.
19.00–22.00 Johanna Randmann ja Jaanus Saks duo kontsert Hiiumaa pruulikojas.

LAUPÄEV, 16. DETSEMBER
10.00–18.00 „Jõulud Vabrikuväljakul“ kogupere jõuluprogramm.
17.00–18.30 G.C. Menotti kogupere jõuluooper „Amahl ja öised külalised“ Käina Huvi- ja Kultuurikeskuses.
18.00 Hiiumaa Ettevõtjate Jõulupidu iiUmekk Resto & Külalistemajas.

PÜHAPÄEV, 17. DETSEMBER
10.00–15.00 „Jõulud Vabrikuväljakul“ kogupere jõuluprogramm.
16.00 salongiõhtu, kus saali täidavad jõulumuusikaga Olesja Voronjuk ja Elis Kannimäe „Sulle, kes sa kaugel...“ Pikas Majas.

TEISIPÄEV, 19. DETSEMBER
18.00 Kärdla kooli jõulukontsert „Maa saab valgeks“ saarerahvale Kärdla kirikus.
18.00–20.00 Jõulukontsert Pühalepa kirikus. Esinevad Suuremõisa kooli noored ja naiskoor ANNA.

KINO

REEDE, 15. DETSEMBER
18.00– 20.00 „Wonka“ Kärdla kinosaalis.
20.00 „Dali ootel“ Kärdla kinosaalis.

LAUPÄEV, 16. DETSEMBER
19.00 „Kuulsuse narrid“ Leisu koolimajas.

ESMASPÄEV, 18. DETSEMBER
18.00–20.00 „Wonka“ Kärdla kinosaalis.
20.00–22.00 „Dali ootel“ Kärdla kinosaalis.

NELJAPÄEV, 21. DETSEMBER
17.30 „Wonka“ Kärdla kinosaalis.
19.30 „Dali ootel“ (Viimast korda!) Kärdla kinosaalis.

SPORDIKESKUSED

- **Hiiumaa spordikeskus** avatud E–R kl 9–22, L–P kl 10–20, saunad E–R kl 18–20. Tel 5744 6644.
- **Käina spordikeskus** avatud E–R kl 15–21, saunad avatud kl 16–20.30, L–P kl 12–21, saunad avatud kl 13–20.30.
- **Elamuskeskus Tuuletorn** avatud T–R kl 15–21, L–P kl 12–21 ja ronimissein avatud T–R kl 17–21, L–P kl 12–18. Info +372 5350 5028, tuuletorn@hiiumaa.ee

PÄEVAKESKUSED

KÄRDLA PÄEVAKESKUSES
Esmaspäeviti kl 15 bridžiklubi.
Teisipäeval, 12. detsembril kl 11 ajalooring. Külla tuleb Ingrid Purge.
Neljapäeval, 14. detsembril kl 11 Elurõõmu koosviibimine.
Reedel, 15. detsembril kl 11 infotund. Hiiumaa vallavanem Hergo Tasuja.
Kolmapäeval, 20. detsembril kl 15 Kärdla eakate jõulupidu Rannapaargus. Täpsem info ja reg 12. detsembrini Kärdla päevakeskuses.

HELLAMAA PEREKESKUSES
Kolmapäeviti kl 12 saavad kokku erinevateks tegevusteks Pühalepa Lustilised. Ootame ühinema uusi liikmeid.
Kolmapäeval, 13. detsembril kl 16 Pühalepa osavalla Memme-taadi Jõuluõhtu. Jõululaud, Jõulumemm, bingo 2 euri.
Neljapäeval, 14. detsembril kl 18 Mälumänguõhtu piparkoogiga.

SPORT

TEISIPÄEV, 12. DETSEMBER
18.00–19.30 Noorte ujumisvõistluste karikasari “Aasta ujuja 2023/2024” Käina ujulas.

KOLMAPÄEV, 13. DETSEMBER
18.00 Ronimisvõistluste karikasari „Noor TipuTegija 2023/2024“ Elamuskeskuses Tuuletorn.

NÄITUSED

- **KÄRDLA KULTUURIKESKUSE näituseruumis kultuurikeskuse täiskasvanute maaliringi näitus „Naistepäev detsembris“.** Näitus avatud 31. jaanuarini 2024.
- **KÄRDLA KULTUURIKESKUSE sammassaalis Hiiumaa Muinsuskaitse Seltsi näitus „Ajaloolised Kärdla kaardid“.** Näitus avatud 30. detsembrini.
- **NELJA NURGA GALERIIS avatud ühine Hiiumaa loojate traditsiooniline aastavahetusnäitus ja kultuurikeskuse täiskasvanute maaliringi näitus „Naistepäev detsembris“**. Näitusel on eksponeeritud ka Hiiumaa aukodaniku Erkki-Sven Tüüri portree, mis kaasnes tiitliga ja mille maalis Valev Sein. Näituse plakati kujundas kooli kogukonnapraktika raames gümnasist Lill Kagadze. Avatud R–L kl 11–15. Muudel aegadel kokkuleppel: Kaja Hiis-Rinne 510 9255, Helle-Mare Kõmmus 529 9429, Kalli Sein 503 2246.
- **ORJAKU LOODUSE ÕPPERAJA VAATEPLATVORMIDEL fotode väljapanek.** Avatud 24/7.
- **KÄINAS TUULETORNI galeriis Eesti ja Hiiumaa ühisnäitus „Näidates uut ja vana“.** Näituse idee autor Ewa-Kaisa Plakk. Ühisnäitus on avatud 11. jaanuarini 2024.

MUUSEUMID

- **HIIUMAA MUUSEUMI PIKAS MAJAS muusikateemaline näitus „Muusikast hiidlaste elus“**. Uued näitused **„Mehed kolmest kümnendist – Miikmaa, Reeveer, Kirme“** ja **„Ülle Marksi ja Jüri Kassi postmargikujundused Eesti margikujunduse taustal“**. Kodulehel hiiumaamuuseum.ee veebinäitused **„Vaimne pärand Hiiumaa toodetes“** ja **„Nähtamatu juubilar – Kärdla kalevivabrik 190“**. Pikk Maja avatud E–R kl 10–17, L kl 10–15. Tel 463 2091, **18.12 ja 24.–26.12.2023 ja 01.01.2024 SULETUD**! info@hiiumaamuuseum.ee
- **RUDOLF TOBIASE MAJAMUUSEUM** avatud ettetellimisel! Tel 463 2091, info@hiiumaamuuseum.ee
- **MIHKLI TALUMUUSEUM** avatud ettetellimisel! Tel 463 2091, info@hiiumaamuuseum.ee
- **KASSARI MUUSEUMIMAJAS püsiekspositsioon „Elu saarel. Tuli, vesi, õhk, maa“, „Kappide avahoidla“** ja näitus **„Ülevaade mõisate rollist ajaloos“**. Avatud T–L kl 10–17. Tel 463 2091, info@hiiumaamuuseum.ee, **18.12, 24.–26.12.2023 SULETUD!**
- **SÕRU MUUSEUMIS püsinäitus „Taasleitud asjad“** Sõru kandi rannaelust ja merekultuurist, mootorpurjeka „Alari“ lugu, fotokollaaži näitus. nfo tel 5884 0790.
- **SOERA TALUMUUSEUM JA HIIUMAA KIVIMITE ÕPPEHOONE** tel 5342 2087, paladelhk@gmail.com, www.lhk.palade.edu.ee/blog